

Sygn. akt IV U 86/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

14 marca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Górny

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2023 roku w Sieradzu

odwołania J. C.

od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.:

- z 18 stycznia 2023 r. Nr (...)
- z 7 lutego 2023 r. Nr (...)

w sprawie J. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o deputat węglowy

zmienia zaskarżone decyzje i przyznaje J. C. prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy od 28 września 2021 roku.

Sygn. akt IV U 86/23

UZASADNIENIE

Decyzją z 18.01.2023r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił J. C. prawa do deputatu węglowego, z uwagi na nieprzedłożenie do akt zaświadczenia z (...) Sp. z o. o. w Ł. o wypłacaniu deputatu węglowego podczas trwania zatrudnienia.

Decyzją z 7.02.2023r., ZUS odmówił J. C. prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy, ponieważ pismem z 2.12.2022r., (...) Sp. z o.o. w Ł. poinformowała, że w trakcie zatrudnienia w/w, nie był wypłacany deputat węglowy.

Nie podzielając decyzji z 18.01.2023r., w/w złożyła odwołanie, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do przedmiotowego świadczenia. Na rozprawie z 14.03.2023r., wnioskodawczyni zaskarżyła także decyzję z 7.02.2023r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. C. ur. (...)

W okresie od 1.04.1986 – 30.09.2015, była zatrudniona w pełnym wymiarze w (...) Sp. z o. o. Oddział (...) z/s w Ł. – obecnie (...) S.A. (...) Zakład w Ł., na stanowisku: staż na konduktora, konduktor, kierownik pociągu. W okresie

trwania stosunku pracy był wypłacany ekwiwalent za deputat węglowy do ostatniego dnia zatrudnienia (**świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, zaświadczenie k. 23-24/akta ZUS**).

W okresie od 1.10.2015 – 27.09.2021, w/w była zatrudniona w (...) Sp. z o. o. jako kierownik pociągu (**świadectwo pracy k. 25/akta ZUS**).

Decyzją z 9.11.2021r., ZUS ponownie ustalił J. C. kapitał początkowy. Do obliczenia pw kp i obliczenia wwpw, przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z faktycznego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1982 – 1993, wwpw wyniósł 74,36% (**decyzja k. 30 – 32/akta kapitałowe**).

Po rozpoznaniu wniosku z 2.09.2021r., decyzją z 10.11.2021r., ZUS przyznał J. C. emeryturę pomostową do dnia poprzedzającego dzień osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, od 28.09.2021r., tj. od następnego dnia po rozwiązaniu stosunku pracy. Przyznając prawo do emerytury pomostowej, do wymaganego okresu składkowego, zarazem wymogu pracy w warunkach szczególnych, ZUS uwzględnił okres zatrudnienia na kolei, od 1.04.1986 – 30.09.2015, w czasie którego wnioskodawczyni pobierała deputat węglowy. W decyzji zawarto informację, że deputat węglowy zostanie wypłacony po przedłożeniu zaświadczenia z (...) Sp. z o. o., że przysługiwało prawo do deputatu węglowego do ostatniego dnia zatrudnienia (**decyzja k. 32-33/akta ZUS**).

W dniu 10.01.2023r., w/w złożyła w ZUS wniosek o przyznanie deputatu węglowego (**wniosek/akta ZUS**).

Decyzją z 18.01.2023r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił C. prawa do deputatu węglowego, z uwagi na nieprzedłożenie zaświadczenia z (...) Sp. z o. o. w Ł. o wypłacaniu deputatu węglowego podczas trwania zatrudnienia (**decyzja/akta ZUS**).

Decyzją z 7.02.2023r., ZUS odmówił J. C. prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy, ponieważ pismem z 2.12.2022r., (...) Sp. z o. o. w Ł. poinformowała, że w trakcie zatrudnienia w/w, nie był wypłacany deputat węglowy (**decyzja/akta ZUS**).

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach rentowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 74 ust. 1 i 2 ustawy z 8.09.2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U.2021.146 t.j. – dalej „ustawa o komercjalizacji”), byłemu pracownikowi kolejowemu, pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika, pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego. Zgodnie zaś z art. 74 ust. 10 i 11 ustawy o komercjalizacji emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty. Prawo do pobierania ekwiwalentu pieniężnego ustaje lub ulega zawieszeniu wraz z ustaniem prawa do emerytury lub renty. Przepis art. 74 ust. 10 cyt. ustawy, nie uzależnia zatem prawa do deputatu węglowego od złożenia odrębnego wniosku o to świadczenie. Wypłata następuje z mocy prawa i bez wniosku uprawnionego. Innymi słowy deputat przysługuje z dniem przyznania prawa do emerytury lub renty i powinien być naliczony przez ZUS z urzędu decyzją przyznającą prawo do emerytury lub renty, jeśli Zakład dysponuje dokumentami potwierdzającymi to prawo. Prawo do ekwiwalentu za deputat węglowy jest uprawnieniem o charakterze wyjątkowym o ustawowej podstawie, świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dotacji celowej z budżetu państwa. W swych początkach było to prawo pracownika kolejowego do bezpłatnego przydziału węgla, co skutkowało zrównoważeniem jego utraty kwotą pieniężną (parytet towaru i pieniądza). Przydzielanie węgla

pracownikom i rencistom lub emerytom kolejowym stanowiło przywilej, mający łagodzić trudności w nabywaniu węgla na wolnym rynku, należny oprócz i niezależnie od wynagrodzenia za pracę oraz od emerytury i renty. Stanowiło także swego rodzaju tradycję wywodzącą się z tego, że węgiel składowany był na terenach kolejowych. Z tych przyczyn deputat węglowy ustanowiony został jako bezpłatny przydział węgla, co realizowało cel wyposażenia pracowników w dobro reglamentowane także po ich przejściu na emeryturę lub rentę, spełniane w pieniądzu tylko wówczas, gdy przydział węgla był zbędny (por. uchwała SN z 6.07.2000r., III ZP 9/00). W art.74 ustawy o komercjalizacji określono krąg podmiotów, którym przysługuje prawo do deputatu węglowego, tj. byłym pracownikom kolejowym pobierającym rentę lub emeryturę (lub członkom ich rodzin), którzy prawo do renty lub emerytury uzyskali na podstawie jednego z trzech wymienionych aktów prawnych, a ponadto w okresie zatrudnienia na kolei mieli prawo do deputatu węglowego.

Przepis ust. 1 i ust. 4 art. 74 ustawy o komercjalizacji należy odczytywać łącznie w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę. Istotne jest zatem ustalenie, czy emerytura przyznawana na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustalona została na podstawie zatrudnienia kolejowego i wówczas prawo do deputatu przysługuje, czy też na podstawie zatrudnienia poza koleją, co wyklucza przyznanie prawa do deputatu. W przypadku emeryta mającego ustalone prawo do emerytury w oparciu o tzw. stare zasady, czyli przepisy art. 27 – 45 względnie art. 46 i 50 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, których wysokość ustalano z uwzględnieniem zasad wynikających z przepisu art. 53 ustawy, koniecznym warunkiem jest aby prawo do świadczenia ustalono wyłącznie w oparciu o zatrudnienie na kolei, w czasie którego pracownik pobierał ekwiwalent. Innymi słowy konieczne było w przypadku tej grupy osób aby tak prawo do świadczenia jak i jego wysokość ustalono w oparciu o zatrudnienie na kolei a nie inne zatrudnienie – poza jednostkami kolejowymi. W przypadku osób ubiegających się o emeryturę w oparciu o przepis art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustawodawca poza wymogiem wieku nie przewidział przesłanki w postaci odpowiednio długiego stażu ubezpieczeniowego jako warunku koniecznego do nabycia prawa do emerytury.

Ubezpieczona w okresie zatrudnienia w (...) Sp. z o. o. Oddział (...) z/s w Ł. – obecnie (...) S.A. (...) Zakład w Ł. od 1.04.1986 – 30.09.2015, w okresie trwania stosunku pracy otrzymywała ekwiwalent za deputat węglowy. Organ rentowy argumentując odmowę przyznania prawa do deputatu węglowego wywodził, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom kolejowym, którzy ostatnio przed przejściem na emeryturę byli zatrudnieni na kolei i w okresie tego zatrudnienia przysługiwał im deputat węglowy. Brzmienie powołanego przepisu art. 74 wskazuje, że ustawodawca zaakcentował związek tego świadczenia ze stosunkiem pracy, gdyż nie użył określenia „emerytowi” lub „renciście”, tylko „byłemu pracownikowi kolejowemu”. Ekwiwalent za deputat węglowy jest niewątpliwie świadczeniem wywodzącym się ze stosunku pracy na kolei i ten aspekt oraz literalne brzmienie przepisu należy mieć na względzie w procesie wykładni i subsumcji (por. wyrok SA w Łodzi z 17.02.2015r. III AUa 661/14). Podzielając powyższy pogląd, należy w ślad za stwierdzeniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi zaznaczyć, że ust. 1 i ust. 4 art. 74 ustawy o komercjalizacji należy odczytywać łącznie w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę lub rentę (podobnie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z 7.03.2012r., III AUa 1699/11). Innymi słowy, przepis art. 74 ustawy z 8 września 2000r. nie odnosi się jedynie do byłych pracowników ostatnio zatrudnionych na kolei, ale do wszystkich byłych pracowników kolejowych, którzy jako emeryci lub renciści uzyskali to uprawnienie w oparciu o zatrudnienie na kolei, a nie o inne zatrudnienie.

Jak wynika z niespornego stanu faktycznego, ubezpieczona była zatrudniona na kolei przez ponad 30 lat i była uprawniona do deputatu węglowego, a ustalona przez ZUS podstawa wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnik wysokości tej podstawy, obejmuje lata zatrudnienia odwołującej na kolei.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§2 orzekł jak w sentencji wyroku.